

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 "

Helyben háshos hozva:

Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "

Vidékre postán szállítva:

Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
Ünnep utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Ápáczai-utca 3.A szerkesztőség kóriratok visszaadását
vagy megőrséire nem vállalja.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A boritaladó.

Irta Liptai Albert.

A magyar borgazdaságnak egy régi, súlyos sérelme vár orvoslásra és ez a boritaladó kérdésének rendezése, illetőleg annak az adónak lényeges leszállítása, sőt mielőbb való teljes törlése.

Semmilyen mezőgazdasági termény nem fizet adót, csak a bor és sehol a világon nincs oly magas boradó, mint a par excellence bortermelő Magyarországon. Még az abszolutizmus korszaka rótták ránk ezt a nehéz sarcot, amelyről egyik jeles közgazdánk azt mondotta: Ha a kormány erőnek erejével tönkre akarna tenni egy virágzó mezőgazdasági ágat, mint amilyen a szőlőművelés, arra jobb eszközt nem találhatott volna a boritaladónál.

Ez igaz. Nemcsak horribilis nagy a boritaladó, úgyhogy lényegesen megdrágítja a bor árát (pl. 1908. évben, e nagy termésű évben, az ország több helyén kisebb volt a bor ára, mint amilyen az utána járó adó; ilyen lehetetlen helyzetek is fordultak már elő) aminek természetes következménye a borfogyasztás csökkenése és egyéb italok — mint például a feltétlenül kárhóztatandó, mert testetleket romboló pálinka — térhódítása, hanem nagy mértékben igazságtalan is a

boritaladó, nemcsak azért, mert egy olyan mezőgazdasági terményt súlyi, amely nálunk sohasem volt igazán csak luxuscikk, hanem azért is, mert nem egyformán van kiszabva az ország egyes községeire, hanem Budapesten, az ország fővárosában (és Pozsonyban) a legnagyobb, tehát éppen ott, ahol az intelligencia nagy számánál fogva (az óriási tisztviselő-sereg, katonaság stb. révén) a legkiterjedtebb fogyasztását lehetne biztosítani; végül azért is igazságtalan, mert az egyes borkorlatokra egyforma magasságban van kiszabva, a rengeteg költséggel természetelt és nagyon nehezen értékesíthető tokaji bor és egyéb fajboraink ugyanazt az adót fizetik, mint az olcsón termelhető és mint tömegáru, könnyen értékesíthető homoki vinkó.

De a boritaladó behajtási módja is — minthogy az a többi fogyasztási adóhoz hasonlóan bérbevehető és bérbe is van adva — nemcsak hogy nem igazságos, hanem sok helyütt erőszakos is, sőt a középkori hadi sarc behajtására emlékeztető: a nagy, befolyásos uraknak kedvező és a polgárságot és népet zsaroló.

Ennek a roppant súlyos és igazságtalan tehernek legalább is a megkönnyítését most már teljes eréllyel követelniük kell a gazdáknak. És nem szabad addig nyugodniok, amíg teljesen el nem tüntetik az abszolutisztikus korszaknak ezt a szomorú — persze Ausztriából származó — maradványát.

Követelniük kell nemcsak azért, mert magában véve is igazságtalan, hanem különösen azért, mert a magyar szőlőgazdaság jobb boldogulásának egyik legnagyobb akadálya.

Ezt sohasem éreztük oly erősen, mint most, amikor az ország termése jó években már a filoxera előtti idő átlagának kétszeresére emelkedett és ennek dacára az újabb talepitések, különösen a homokon, nagy arányokban haladnak, amikor borkereskedelmünk, amely sohasem volt szervezett és a termelés érdekében is dolgozó, rohamosan hanyatlak és kevésbé erős és kevésbé megbízható elemek kezébe megy át, aminek természetes következménye a borértékesítési viszonyok, mizerábilis volta; amikor a borfogyasztás a bor magas ára és a bor iránt hiányzó bizalom folytán még egyre csökken; végül amikor vámkülföldi kivitelünk szinte teljesen megszűnt.

Tehát úgy nemzetgazdasági, mint szociális tekintetben égető szükség, hogy a boradó leszállítsák, hogy félmillió szőlősgazdának, 1 millió munkásnak és még egy millió más embernek (kereskedőnek, vendéglősnek, ügynöknek), akiket a szőlő állandóan, egész éven át foglal-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A rivalda.

A színészek lelki élete sokban eltér nemcsak a hétköznapi emberektől, hanem még a másfajta művészekétől is. Aki járatos kissé a kulisszák világában, az tudja, hogy a színpadi mosoly sok könnyet, a pajzán vidámság sok szomorúságot rejt el és hogy a rivalda előtt megjelenő ideális hős lelke sok olyan hibát rejt magában, ami ha nem is ismeretlen, de sokkal kisebb mértékű nálunk nem művészeknél. A művészi becsvágy sokszor hibetelen zsarnokká és irigygyé teszi a színészt. Aki ivott a siker mézédés nektárából, annyira rabjává válik, hogy a legkisebb tetszést is irigyli a másiktól. A tapsoló közönség nem tudja, hogy sokszor, amikor ünnepli az egyik művészt, valóságos fájdalmat okoz vele a másoknak, hogy a tehetős kezdőt bátorító taps féltékennyé s ellenségévé teszi a nagy művészt. Joindulat, barátság, szerelem nálunk is sok külső és kicsinyes ok folytán megszűnhetnek. A festett vásznak világában ez még nagyobb mértékben így van, intrika és féltékenység, érvényesíteni vágyás és kimélelenség teszi sokszor elviselhetlenné azt az életet, amely a rivalda vakító fényében néha olyan kívánatosnak tűnik fel.

Grandier Madeleine mindent nem tudta,

amikor halálosan beleszeretett Bourgueil színművészebe és otthagya férjét és előkelő társadalmi körét, követte szerelmét a színpadra. A színész őszintén szerette Madeleine-t és mikor látta, hogy tehetsége van a színi pályára, szívesen segítette őt művészi babérokhoz. A baj azonban az volt, hogy Madeleine-t rendkívüli tehetséggel áldotta meg az Isten s pályáján tü-neményesen emelkedett. Azt hitte szegény, hogy az ő sikere csak öröme és büszkeségére szolgál az imádott férfinak s csak későn vette észre, hogy mikor szeretetből kollégájává lett Bourgueilnak, elvesztette a szerelmét s a kollégával találta magát szemközt, aki irigy volt sikereire s midőn tapasztalnia kellett, hogy az ő csillaga lefelé szállóban van, szeretetét örült féltékenység, majdnem gyűlölet váltotta fel.

Madeleine nagy művésznő, de még nem eléggé színésznő ahhoz, hogy az új helyzetbe beleélje magát. Minden áron vissza akarja hódítani a férfit, akinek lelkét, becsületét, mindenét odaadta, akit szeretet, nem mint művésznő, hanem mint nő. Minden kísérlet hiábavaló.

Bourgueil kelleetlenül jön el hozzá egy új szerepet próbálni, amelynek végén a hősnőnek meg kell magát mérgeznie. A szerelmes nő utolsó, megalázó könyörgése sem vezet sikerre. Eljuttassa a szerepet s a végén igazi mérget iszik s meghal. Tönkretett életét megsemmisíti.

A rivalda, a színház sok nemes érzést

kiöl az emberekből »La rampe brule et dé-forme tous ceux, qui l'approchent.« Azzal vigasztalja Pradel, a szereleméhez szerző Madeleine-t, hogy ő is át fog alakulni idővel. Nem volt rá ideje. Hiszen nála a művészet nem volt cél, csak boldogságának képzelet eszköze, s boldogtalanságának igazi forrása. A hírnév, vagyon nem vonzotta, a régi körbe vissza nem térhetett, akiért mindent feláldozott, az eltaszította magától gyöngye lelke megingott, megölt a színpad, a rivalda.

A milliárdos Rothschild Henrik nem közönséges írói tehetségről tesz bizonyosságot evvel a darabjával, amelyet bizonyára akkor is színre hozott volna a théâtre du Gymnase, ha a szerző nem a pénz-arisztokrácia egyik legnagyobb öröme lett volna. Irodalmi nyelven s a színpadi technika teljes ismeretével van megírva s bár nem ismerjük más darabját, lehetetlennek tartjuk, hogy a »rampe« volna első kísérlete e téren. Minden esetre olyan darab, amelyet érdemes volt előadni, megelőzve a budapesti bemutatót is. A fordítás is eléggé sikerült, talán a címét kivéve, mert a »rivalda« szó meglehetősen elavult és száz emberből tíz sem tudja, hogy a színpad előtti lámpasort jelenti.

Maga az előadás általában sikerült volt, mert a főszereplők kitűnően megállították a helyüket s a mellékalakoknak csak keveset sikerült rajtuk rontani. Az első felvonás főrangú társasága a mucsavidéki intelligenciára emlé-

koztat, és akiknek kenyeret nyújt, jobban boldoguljanak és az egészségre nem ártalmas bor a valóságos méregként ható pálinkát a közfogyasztásból kiszoríthatassa.

Azonban finnekormányunk csak pénzügyi szempontból mérlegeli ezt a kérdést.

Azt tartja még ma is, hogy a 18—20 millió adóbevétel, amelyet a bor biztosít, nem nélkülözheti és hogy ennek bizonyára nem talál fedezetet.

Most már ez az argumentum is megdőlt, amikor egy egész sereg új adóbevétel biztosított magának és még többet tervez. A szeszadó felemelése folyán 21 millió korona bevételi többletet biztosított magának.

Nemrégiben továbbá bevallotta a pénzügyminiszter, hogy az általános adóbevétel évről-évre 45 millió koronával növekszik, »tehát desparatióra nincs ok«, jegyezte meg. Azután itt van a dohányárak árának felemeléséből származó 30 millió koronányi plusz, Csak ez a három tétel is már közel 100 millió bevételi többletet jelent, amiben, úgy hisszük, a boritaladó leszállítása folytán eső 8—10 millió korona bő fedezetet talál.

De most sorra következik még a szeszmonopolium, gyufamonopolium, sőt a — bormonopolium gondolata is felmerült már.

A pénzügyminiszter mindenképpen rosszul számít, amikor a horribilis és igazságtalan boritaladót fentartja. Pénzügyi szempontból is. Mert bizonyos, hogyha ezt az adót leszállítaná, a bor megolcsóbbodása folytán, lényegesen emelkednék annak fogyasztása, aminek nyo-

keztetett, pedig uram bocsá, herceg is lett volna köztük. A komikus elem képviselői tulzottak.

Etsy Emilia egyéniségének teljesen megfelelő szerephez jutott. Madeleine félnék, önmaga iránt bizalmatlan, de szerelmesében feltétlenül hívő személyét teljesen megértette és szerénységében, naiv bizalmában épp oly megható volt, mint a nagy csalódás után mély, csendes fájdalomában. Az általában véve passzív szerepet nagyon stílusosan játszotta s óvakodott minden, a szerep természetével össze nem egyeztethető tulzástól. Így az utolsó jelenet drámaisága annál mélyebben hatott. A sok tapsot, kihívást s ember nagyságu virágkosarat igazán megérdemelte.

Tóth Elek szintén fényesen oldotta meg a feladatát. Az ideges igazgató, a féltékeny művész, az önző férfi és a lelkiismeretlen csábító jellemvonásait a korrekt gentleman mázával bevonva, élénk állította a férfit úgy, mint azt a feminista vénkisasszonyok szeretik elképzelni s amilyen kiadásban, sajnos, sokszor látjuk megjelenni. Szép, megérdemelt sikere volt. Kivülük jelentékeny szerep jutott Sik Rezsőnek, ki a filozofiai elemet képviselte a darabban, mint Pradel s körmondatait szépen mondta el s jól is já szott. Maszkja is nagyon sikerült, Molnár Ferencet utánozta. Hunyady és Turányi beleilleszkedtek az összjátékba, de Szentgyörgyi Márta egészen mást játszott, mint egy előkelő párisi színpad művésznőjét.

A diszettek szépek voltak, főleg az első felvonásbeli hall, a színház a bérletszűnre tekintettel üres volt.

mában a forgalom, kereskedelem fellendítése és az ország gazdasági gyarapodása járna.

Ez pedig az államkassza javára is válnék, nagymértékben.

Mikor fog már bekövetkezni az a pillanat, mikor a pénzügyminiszter ebből a szempontból is meg fogja ítélni ezt a nagyon fontos kérdést? Meddig várjanak még a szőlősgazdák a boritaladó leszállítására? Addig, míg a túltermelés és rossz értékesítési viszonyok súlya alatt — teljesen összeroppannak?

Német katolikus seregszemle.

Írta: Kresznerles Gy. Ferenc, a »Debrecei Kath. népszövetség« igazgatója.

IV.

Elnökválasztás.

A második nap ünnepélyes pontifikális misével kezdődött, a nagygyűlés pártfogójának, a Boldogságos Szűz Máriának tiszteletére. A mise után a »Stadthalle«-ba vonultunk, hol fél tizenegykor dr Schmidt az első zárt ülést nyitja meg. A zárt üléseken tárgyalt határozati javaslatokról később lesz szó részletesebben, itt csak annyit akarok megemlíteni, hogy a tárgyalások megkezdése előtt választják az elnökséget, még pedig elnök lett gróf Galen képviselő, örökös kamarás; tiszteletbeli elnök báró Herling bajor birodalmi tanácsos, Cahensky kereskedelmi tanácsos és báró Ketteler a nagy püspök unokaöccse; alelnök Rumpf müncheni ügyvéd, Brentano tart. gyűlési képviselő, igazságügyi tanácsos; jegyző: dr Schäffer tanár, Schroke mainzi ügyvéd Wienands aacheni ügyvéd; és Siben tart. gyűlési képviselő. Ugyanítt választották az egyes szakosztályok elnökeit is.

Gróf Galen megnyitója.

Délután ötkor kezdődött az első nyilvános ülés, de má. félnegykor oly óriási embertömeg hömpölygött a »Festhalle« előtt, hogy csak valóságos erőfeszítéssel lehetett a terembe bejutni. Az ülést gróf Galen nyitotta meg hatalmas beszéddel. »Dicsértessék a Jézus Krisztus! — így kezdi. Az első nagygyűlést, annak szervezője Zenni kanonok a következő nevezetes szavakkal nyitotta meg:

»Azt a pillanatot, melyben itt egybegyűlünk, nevezetes, komoly és következményeiben félelmetes pillanatnak tartom.« Igaza volt!

Valóban komoly, nevezetes, félelmetes pillanat volt az, mikor Németország katolikusai, a forradalmi évek viharai közepette kivívott szabadság adta jogukra támaszkodva egyesültek, az Istentől eredő egyházi és világi tekintély, — a vallás és ezzel egyszersmind az Egyház — a vallásos iskola és a keresztény család védelmére. Ketteler, ki akkor még kopsteni plébános volt egy újabb nagy, mondhatnánk óriási föladatot bízott ránk, mondván: »A legfontosabb kérdés a szociális kérdés. Be fog bizonyosodni, hogy e kérdés végsőleges megoldása a katolikus egyháznak van fentartva.«

Mily fontos, mily nagy következményekkel járó lépéssel haladtunk előre eme kijelentéssel és az ehhez fűzött reményeket és sejtelmeket a nagyérdemű Buss udvari tanácsos e szavakkal fejezi ki: »Mainz, szent Bonifácus városa. E névben rejlik jövőnk jelképe. Amiként Bonifácus innen terjesztette a műveltséget, hasonlóan innen, Mainzból induljon ki a katolikusok újraélesztése. A reánk bízott föladatak nagyságától áthatva, ez a kiváló elnök így kiált föl: Csak bátran előre — bátran a kereszt zászlaja alatt!

Hatvanhárom évvel ezelőtt Mainz városa kibontotta katolikus nagygyűléseink fölött a kereszt örökké diadalmas zászlaját. Mai 58 iki nagygyűlésünk a kereszt védőszárnyai alá helyezkedik. E jelben győzünk! Csak bátran előre — bátran a kereszt zászlaja alatt!

Nagygyűléseink jelentőségét csak az érti meg, ki a katolikus vallást, katolikus életet és szeretetet, a katolikus engedelmisséget ismeri és megérti. S mert elleneink nem tudják fölfogni mit teszen katolikusnak lenni, csodálkoznak azon, ha év-év után oly számosan és oly nagy egyetértéssel újra meg újra össetalálkozunk, évről-évre várják, mikor fogjuk más vallású polgártársaink ellen intézett kirohanásokkal a felekezeti békét megzavarni. Nem tudják megérteni, mily türelmes tud és kell is lennie a tévelygőkkel szemben annak, ki az igazság teljes tudatában érzi magát.

Irgykedve szemlélik a katolikus nagygyűlések ölében dajkált caritativ munkálatokat és egyesületeket. A ma szociális kérdéseire szintén csak a katolikus tan és katolikus szeretet adja meg a méltó választ. Nagygyűléseinkről mindenki lelkesedéssel tér haza a szentegyház, a szentséges atya iránt. Megújul a szeretet, erősödik a lelkesedés nemes törekvéseink iránt s hangosabban hirdeti jel-szavunkat. — Csak bátran előre — bátran a kereszt zászlaja alatt.

Idei 58-ik nagygyűlésünk rég igaznak bizonyult alapelvek szerint a német katolikusok seregszemléje. A tegnapi nagyszerű diszmenet fényes bizonyíték, mily előrehaladt a katolikus egyesületi élet.

A szakosztályokban és zárt gyűléseken egész katolikus, úgy politikai mint egyházi életünkre kiható kérdésekről esik szó, a nyilvános üléseken pedig kiváló szónokok a népet leginkább érdeklő dolgokról beszélnek. Itt fogjuk szándékainkat, kívánalmainkat és panaszaikat is kifejezésre juttatni. Hát panaszaink és kívánalmaink is vannak? Az egyesületekben, parlamentekben és nagygyűléseinken folytatott hatvanhárom évi tevékeny munkásságunkkal nem sikerült összes jogainkat megszerezni, teljes szabadságunkat kivívni?

Sajnos Uraim nem! Talán jól is van ez így! Hatvan év előtt a nagygyűlésen mondotta a boldogult Kolping: »A katolikusokkal úgy vagyunk, hogy mindenkör egy kissé lökdösnöni és tolni kell őket, ha azt akarjuk, hogy fölmelegedjenek.«

A lökdösnésben és taszigálásban nem voltak eddig zsugoriak és ma sem takarékoskodnak benne. Csak a jezsuitarendet emlitem s valamennyien fölmelegszünk. Anarkisták, szabadkőművesek, szociálisták mind tetszésük szeriut egyesülhetnek, telepedhetnek le, azok mind az általános jog védelme alatt állanak, de a jezsuiták . . . az más valami, azok kérem katolikus szerzetesek! Azok nem lopnak, azok nem gyilkolnak, azok nem követnek el bűntényt, velők szemben nincs alkalom büntetőörvényt alkalmazni, tehát kivételes törvényt kellett csinálni ellenök, mert más különben hathatós segítő-társai lennének a császárnak a vallásos biét ápoló s föntartani igyekvő munkálkodásában. A kivételes törvény rendelkezése alá esnek a lazaristák is, mert a szövetségtanács egy elmés pillanatban a jezsuitákkal való rokonságukat mondotta ki. Sem a lazaristákat, sem a jezsuitákat nem ismeri. Hosszu négy év alatt nem sikerült a szövetségtanácsnak ismereteit és tudását kiegészítenie.

Sőt még a szent szivről nevezett szerzetesök is, száműzve vannak Németországból. Szégyenpir önti el arcukat, ha arra gondolok, hogy az a hatalmas Németbirodalom, mely az összes világtereken igyekszik befolyását érvényesíteni, holmi kivételes törvényekkel védekezik a szegény katolikus szerzetesök ellen.

(Folyt. köv.)

A bécsi zendülés után. Bécsben a zajos események után lecsillapultak a kedélyek. Ottakring csendes, de a rendőrségi és katonai intézkedéseket fentartották továbbra is. Szociálista körökben azt hiszik, hogy a zavargások nem fognak megismétlődni, de másrészt elvárják, hogy a kormány most már erélyesen fog fellépni a nagy drágaság ellen.

Finom női szabóság!

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy egy elsőrendű modern szabász vezetése alatt finom női szabóságot rendeztem be.

Tisztelettel

FLEGMAN

dívatháza.

Bémer-tér.

Alapított 1888.

Biharmegye az obstrukció ellen.

A megyei munkapárt értekezlete.

Biharvármegye törvényhatósági bizottsága ma tartja meg őszi közgyűlését. A közgyűlésnek, mint rendszeren, igen sok tárgya van. Ezek közül azonban a politikai átiratok azok, melyek nagyobb érdeklődésre számítanak. A politikai átiratok közül is az obstrukció tárgyában küldött átiratok szerepelnek első helyen.

Az átiratok ügyében már a megye állandó választmánya meghozta indítványát.

Tegnap ezzel az ügygel a biharmegyei munkapárt is foglalkozott. A pártértekezlet délután 5 órakor volt a Pannóniában, ahol a párt igen szép számmal jelent meg.

Az értekezleten *Beóthy* László elnökölt. Az értekezlet megnyitása után kegyeletteljesen emlékezett meg az elnök az elhunyt Tóth Dezsőről, aki a vármegye közügyeinek intézésében oly jelentős szerepet vitt.

Az elhunyt emlékeit jegyzőkönyvileg fogják megörökíteni. Nyomban Tóth Dezső elparentálása után a politikai átiratokat olvasták fel. Ezek megtörténtével *Beóthy* László bejelenti, hogy az obstrukció elítélése tárgyában a közgyűlésen a törvényhatóságnak egy illusztris tagja, ki a pártoktól teljesen kívül áll, fog felszólalni.

A párt az obstrukció ellen foglal állást, az általános választói jog ügyében küldött átiratot pedig tudomásul veszi, illetve az állandó választmánynak ily irányú javaslatát fogadja el. Az átiratoknál csak az esetben lesz még több felszólalás, ha esetleg az állandó választmány javaslatával szemben valamelyik más pártból történnék felszólalás.

Ezután a többi ügyekben az állandó választmány javaslatát fogadták el s az értekezlet ezzel véget ért.

Márkus László beszámolója.

Márkus László a margitai kerület képviselője vasárnap tartotta meg beszámolóját Margitán. Az idő nem nagyon kedvezett a beszámolóknak, mert az ég állandóan boros volt. Ennek dacára oly nagy érdeklődés nyilvánult meg a beszámoló iránt, hogy talán a programbeszédem sem voltak többen. Pártkülönbség nélkül jelentek meg a beszámoló a polgárok, akik előtt egy óráig tartott beszédem számolt be Márkus a politikai helyzetről. A nagyszabású beszéd után ovációkban részesítették a képviselőt, aki ezután megjelent a tiszteletére rendezett banketten. Bankett után több látogatást tett a képviselő, aki a délutáni vonattal visszautazott Nagyváradra.

A Sárközy-ügy epilógusa.

Egy politikai affér okai.

A Sárközy-Zichy-affér még mindig nem ért véget és Zichy István grófnak sok keletlenlést fog még okozni a Sárközyvel való egykori barátsága. Tegnap a képviselőházban támadt egy affér gróf Zichy István és egy miniszteri fogalmazó között amelynek oka a Sárközy-afférra vezethető vissza.

Meszlényi László kereskedelmi miniszteri fogalmazó tegnap bement a képviselőházba s ott a folyosón beszélgetett egy pár ismerős képviselővel. A miniszteri fogalmazó — aki közeli rokona Sárközy Istvánnak — háttal a folyosó falának támaszkodva állt, amikor bejött az ülésteremből gróf Zichy István.

Zichy István, amint meglátta Meszlényit, odament hozzá és kezét nyújtott neki. Meszlényi azonban a feléje nyújtott kezét nem fogadta el.

— Minek tulajdonítsam ezt az eljárást? — kérdezte Zichy gróf.

— Annak, hogy diszkvalifikált emberrel nem fogok kezét! — válaszolt Meszlényi László.

Gróf Zichy István nem reagált a sértésre, hanem felkereste gróf Dégenfeld Imrét és Almásy László országgyűlési képviselőt, akikkel provokáltatta Meszlényi Lászlót.

Meszlényi időközben Fehérmegyébe, Vencélére utazott s onnan nevezte meg segédeit gróf Bethlen Pált és Teleki József országgyűlési képviselőket.

A párbajügyben tegnap délből tanácskoztak először a segédek. Meszlényi segédei becsületbiróságot akarnak kérni gróf Zichy István ellen a Sárközy-afférből kifolyólag. Erre azonban aligha fog kerülni a sor és Meszlényi kénytelen lesz elégtételt adni becsületbiróság nélkül is gróf Zichynek.

A képviselőház ülése. *Náday* Lajos alelnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést. A mult ülés jegyzőkönyvét észrevétel nélkül hitelesítik.

A beérkezett irományok bemutatása után melyekre nézve elnöki előterjesztések nem történtek s így az ellenzék sem terjeszthetett elő ellenindítványt, következtek napirend szerint a mai ülésre a névszerinti szavazások Veszprém vármegye közönségének feliratára vonatkozó elnöki előterjesztés és Preszly Elemérnek ezzel szemben beadott ellenindítványa felett, amidőn is az elnöki előterjesztés emeltetett határozattá. Névszerinti szavaztak még gróf Batthyány Pál és Eitner Zsigmond szabadságidő iránti kérelme tárgyában.

A Ház természetesen megtagadta a kérelmet.

A névszerinti szavazások az ülés végéig tartanak.

Affér a Házban. A képviselőház folyosóján, a déli órákban, nagy feltűnést keltett összezördülés támadt Sümegi Vilmos képviselő és Radó Sámuel udv. tanácsos, a »Magyar Távirati Iroda« szerkesztő-tulajdonosa közt. Sümegi a szemére vetette Radónak, hogy a tegnapielőtti félegyházi népgyűlésről, melyet a Justh-párt rendezett, tendenciózus és hamis tudósítást adott a könyomatu lapjában. Miközben erről hangosan vitáztak, a legerősebb kifejezések hangzottak el, annyira, hogy a dolog-

ból lovagias affér támadt. Radó szerkesztő megbizta *Farkas* Zoltán és dr. *Farkas* Pál képviselőket, hogy a nevében provokálják ellenfelét. Sümegi a maga részéről *Mádi Kovács* János és gróf *Eszterházy* Mihály képviselőtársaira bízta az ügyet.

Stolypin halála.

Tegnap hírül adtuk már, hogy Oroszország volt miniszterelnökét, Stolypin Arkadievic Pétert az éjjel megölte a merénylő Bagrow golyója. A volt miniszterelnök halálával kapcsolatosan ujabban a következő táviratokat kaptuk:

A merénylő.

A merénylőről, Bagrowról most már kevés hír érkezik. A kiewi vár foglya és az utóbbi napokban elég súlyosan megbetegedett. A vizsgálat már véget ért és a törvényszék még ezen a héten ítélkezik fölötte.

Stolypin utolsó szava.

Egy másik távirat ezeket mondja: Stolypin halálának közvetlen oka szívgyöngöseség volt. Egész nap sokat sóhajtott és időnként elvesztette eszméletét. Utolsó szavai ezek voltak:

— Fektessetek oldalra.

Kiew, szept. 19.

Stolypin miniszterelnök 10 óra 12 perckor felesége, fivére és két sógóra jelenlétében hunyt el. A kezelő orvosok mind jelen voltak. A holttestet be fogják balzsamozni.

Pétervár, szept. 19.

A félhivatalos Roszija írja: Stolypin miniszterelnököt meggyilkolták, de le nem győzték. Ez a nap és ez az óra bekerül az orosz történelembe, mert bármily gazdag is az orosz nép kiváló szellemekben, nem tud fölmutatni sok oly férfit, akik a lovagias szellemnek ily teljességét tartalmazták, mint az elhunyt.

Pétervár, szept. 19.

Kiewben nagyon veszedelmes a helyzet. Attól tartanak, hogy mihelyt a cár és Kokovcev elutazik, azonnal nagy zsidóüldözések fognak kitörni. A gazdag zsidók tömegesen menekülnek Kiewből.

Stolypin utóda.

A kormány tagjai ma reggel tanácskozásra ültek össze. Az utód kérdésében még nincs megállapodás. Egy ideig, valószínűleg két hónapig Kokovcev lesz a miniszterelnök, de csak átmenetileg, mert az utód vagy Makarov államtitkár, vagy Durnow volt belügyminiszter lesz.

<p>Czipő, kalap, harisnya és fehérnemű legjobban és legolcsóbban</p> <p>REICHARD áruhaza</p> <p>ezégnél, Fő-utca szerezhető be. Gymnasium, Reál és Polgári iskolai diák sapkák.</p> <p>TORNA CZIPŐK.</p> <p style="text-align: right;">115</p>
--

UJDONSÁGOK.

* A városok 3 milliós államszegélye.

A folyó évi állami költ. zsebbe a városok segélyezésére tudvalevőleg 3 millió korona van felvéve, a kormány azonban csak az előbbi évekhez mérten 2 millió koronát osztott szét és utalványozott ki a városoknak, a 3-ik millióra vonatkozólag pedig azon határozatot hozta, hogy a városok segélyezéséről szóló törvényt megalkotása után osztja ki a városok között. Máramarossziget törvényhatósága ez ellen feliratot küldött a kormányhoz s kéri, hogy már most ossza ki a 3-ik milliót is megfelelő arányban a városok között, mert a mai politikai viszonyok mellett alig van kilátás arra, hogy a vonatkozó törvényt ez évben elfogadják a képviselőház. Máramarossziget feliratát pártolás céljából Nagyváradi városának is megküldte.

* **A villamos felügyelőbizottság ülése.** Nagyváradi város villamos felügyelőbizottsága csütörtökön, szeptember 21-én délután 4 órakor a városházán ülést tart.

* **Exültlakodalom.** Igen szép családi ünnepség volt tegnap este városunk társadalmi egyik előkelő tagjának házában. *Butyka* Lajos állomástörnök és neje tegnap ünnepelték házasságuknak 25-ik évfordulóját, mely alkalomból ismerőseik közül számosan fejezték ki szerencsekívánataikat a jubiláns párnak.

* **Érvényes-e az amerikai diploma?** Különös felszólamlás érkezett be a virilisek névjegyzéke ellen Nagyváradi városához. Dr. *Rozvány* Jenő szociáldemokrata törvényhatósági tag megfélebbezi az igazoló választmány azon határozatát, amellyel *Rimanóczy* Béla adóját, mérnöki oklevél alapján kétszeresen számították s így a jövő évi virilisek közé bevették. Rozvány szerint Rimanóczy Béla nem jelentkeztett adója kétszeres számítása céljából, hanem azon alapon számították adóját kétszeresen, mert az elmúlt évben bemutatta »amerikai« mérnöki oklevelét. A felebbezés szerint pedig törvénytelen ez az eljárás, mert csak hazai oklevelek érvényesek, sőt ha valaki amerikai oklevele alapján magát nyilvánosan mérnöknek nevezi, kihágást követ el. Ez alapon kéri Rozvány Jenő, hogy Rimanóczy Bélát a jövő évi virilisek közül töröljék, mert adója, egyszeri számítás mellett, nem éri el azt a magasságot, amely a virilisek közé leendő felvételre jogosítaná. Azt hisszük, ebben a kérdésben a közgazgatási bíróság fog végérvényesen dönteni.

* **Kinevezés.** Stefanikáné Duma Eufemia állami tanítónőt a vallás- és közoktatásügyi miniszter a belényesi állami leányiskola igazgatónőjévé nevezte ki.

* **A múzeumok és könyvtárak kongresszusa Nagyváradon.** Az október 8-án Nagyváradon tartandó könyvtárak felügyelő bizottságának kongresszusa szép ünnepségek keretében megy végbe. Ez alkalomra előkelő vendégek érkeznek Nagyváradra. Így leutazik Nagyváradra a múzeumok és könyvtárak országos felügyelő bizottsága, *Wlassics* Gyula, a közig. bíróság elnökével, aki gróf *Sádkényi* Miklós v. b. t. t. megyés püspöknek lesz szívesen látott vendége. A felügyelőbizottság tagjait a vasutnál *Rimler* Károly polgármester fogadja. Október 7-én ismerkedési estély lesz a Pannóniában. Már meg van állapítva az október 8-iki kongresszus programja. A kongresszus a városháza dísztermében lesz. *Wlassics* Gyula,

mint az orsz. felügyelő bizottság elnöke nyitja meg. Ezután a város nevében *Rimler* Károly polgármester, a Szigligeti-Társaság nevében *Rádl* Odön kir. tanácsos üdvözlök a kongresszust. Dr. *Karácsonyi* János prépost-kanonok »Kisérletek nagyváradi könyvtárak létesítésére« címen előadást tart. — A közgyűlés után, délután 12 órakor nyitják meg a nagyváradi nyilvános könyvtárt a közs. polgári fiúiskolában. A megnyitó beszédet dr. *Adorján* Armin tartja. Innét a kongresszus tagjai a Muzeumba mennek s azt megtekintik. Déli 1 órakor a Vigadó nagytermében a város díszbédet ad a vendégek tiszteletére.

* **A vasárnapi repülés.** Ideigzatos, rendkívül érdekes látványon lesz része vasárnap délután Nagyváradi közönségének. *Csermák* János, a híres és vakmerő aviatikus ez alkalommal mutatja be repülőgépjén érdekes és izgató repülését a Bóné kut mellett levő katonai gyakorlótéren. Repülőgépe a »Libelle«, mely a legkisebb az eddig bemutatott biplánok között. *Csermák* megtekintette a területet, ahol vakmerő repülését bemutatja s igazolta azok kijelentését, akik az ország legpompásabb és repülésre legalkalmasabb területének jelentették ki a nagyváradi gyakorlótéret. *Csermák* is kijelentette, hogy ennél alkalmasabb területet erre a célra még nem látott. Kijelentette továbbá, hogy pompás repülést fog bemutatni, amilyent még nem láttak. A közönség nagy érdeklődést mutat a vasárnapi repülés iránt s a vidékről is sokan jönnek be Nagyváradra, hogy lássák a bámulatos mutatványokat.

* **A katonák élelmezése.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a nagyváradi cs. és kir. katonai élelmezési raktár igazgatósága megküldötte kamaráinknak a debreceni csapatok részére az 1912. évben szükséges kenyér és zab versenytárgyalásaira vonatkozó szállítási feltételek füzetét, amely a kamarai irodában a hivatalos órák alatt délelőtt 8-tól délután 2 óráig megtekinthető. Nagyváradi, 1911. szeptember 16. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: *Huzell* Gyula kir. keresk. tan. elnök, dr. *Sarkadi* Lajos kamarai titkár.

* **Huszonkilenc év jutalma.** A kamarai előjáróság tegnap érdekes jelentést tett *Tóth* Imre gazdasági munkásról, aki már 29 év óta szolgál becsületesen. *Tóth* Imre előbb a *Beothy* Akos-féle uradalomban, majd *Zámory* Mária alapítványi hölgy uradalmában szolgált. Ez idő alatt mindenkor bámulatos hűség, becsületességet tanúsított. Különös érdemeket szerzett *Tóth* az által, hogy a munkásmozgalmak terjedése ellen hathatósan dolgozott és utját szegte a munkások tuakapásainak. Az előjáróság javasolja, hogy a derék gazdasági munkás megfelelő megjutalmazás végett terjessék fel a földművelésügyi miniszterhez.

* **Az idei termés.** A földművelési miniszterium jelentése szerint: *buzsa* körülbelül 5,500.000 katasztrális holdról arattatott le s a cséplési adatok átlagos 839 métermázsát mutatnak holdankint, vagyis 48,100.000 métermázsá az összes termés, tehát a tavalyi termésnél 2 millióval több. Mintegy 1,880.000 kat. holdat tesz ki a *rosszal* és kétszeresen bevetett terület. Átlagos termés katasztrális holdanként 686 métermázsá, vagyis összesen 12,900.000 métermázsá; 300 ezer métermázsával több a tavalyinál. *Árpával* bevetett, terület 1,920.000 kat. hold volt. Az átlagos termés összesen 15,850.000 mm., körülbelül 4 millióval több, mint tavaly. A *zab* termés a tavalyinál 3 millió métermázsával jobb, átlagosan a termés 1,870.000 kat. hold, 7-02 métermázsát adott, összesen 13,150.000 mm. A

nagy szárazság következtében a *kukorica* és *burgonya* jóval a tavalyi alatt fog állani; a várható összes tengeri termés 33,200.000 métermázsá, kevesebb a tavalyinál 14,400.000 métermázsával s a várható burgonya termés 39,210.000 mm. tavaly 10,800.000 mm. több.

* **Rabló osavargók.** Ravasz furfanggal rabolt ki tegnapelőtt két csavargó egy vidéki kocsis. *Frics* Albert kocsis ugyanis reggel, amint fizetését magához vette, Nagykereki felé indult, a városban találkozott *Hasznosi* Mihály és *Dobos* János nevű csavargó ismerőseivel, kik őt behívák a Z...- utcán levő egyik pálinkamérésbe, hol néhány pohár pálinkát ittak. Innen elcsalták a Beross-utcai Rothbart-féle kocsmába s amint az uton haladtak *Frics* Albert észrevette, hogy két társa a zsebében kotorás. Kevés idő múlva *Dobos* és *Hasznosi* *Friczet* lefogták és 15 koronát kitevő pénzt, egy zsebkését tőle erőszakkal elrabolták. *Aggód* Sándor rendőr *Hasznosit* és *Dobost* a rendőrségre előállította, hol őket letartóztatták s ellenük az eljárást folyamatba tették.

* **Találtak** tegnap este a színházban egy órát. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrség földszintjén, *Réz* Bertalan tb. alkapitánytól.

* **Járhatatlan ut.** A nagylétei dobány-beváltó hivatal felügyelője tegnap panaszos beadványt intézett a vármegyéhez. A beadványban a felügyelő illusztrálja azokat az állapotokat, amelyek az ottani beváltó hivatal utján uralkodnak. Az ut esős időben ugyszólván járhatatlan, ami a beváltó hivatalra igen hátrányos kért a vármegyét a felügyelő, hogy javítsák ki az utat. Ha a vármegye az utat kijavíttatja, úgy a nagylétei beváltó hivatalhoz, a jelenlegi községeken kívül még több termelő községet fognak csatolni, amelyek jelenleg Debrecenhez tartoznak.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzé be szakembertől, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren későn bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer**-féle fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADANYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. löporáruda. Telefon 269. Nagyváradi, Rákóczi-ut.

x **A LA GERBEAUD** színházi cukorkák kizárólag csak **Assódynál**, Kossuth-utca és **Cukorkakirálynál** Kert-utcán kapható eredeti csomagolásban, I-es 2 K, II-ös 1 K, III-as 50 fill. Kiváló finom, jó minőségéért a cég neve garancia. Minden csomagon az **Assódy** név olvasható. :: **Telefon 635.** 550

* **Az idei szép őszi napokat** legkellemesebben **CSÁKY SÁNDOR** terített asztalai mellett tölthetjük el, (vasut-állomási repülő-híd hegyoldali lejárójánál) hol mindenkor tisztán kezelt kitűnő hegyi borok, izletes jó magyar konyha áll a t. közönség rendelkezésére. — Minden szerdán este friss flecken-sült. — A t. közönség szíves pártfogását kéri **Csáky Sándor** vendéglős.

x **Habig kalapok, Fownes keztyűk, angol cipők egyedüli raktára**

RÓTH M. UTÓDÁNÁL.

x **Csillár és fémáru gyártási telep: Nagyváradi Iroda s raktár Szt. János-ú. t. Bémer-tér 3. Telefon 556.** Készíték a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petróleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

× **Casinók**, olvasóköri-, nép-, önképző-, ifjúsági-, tanári és egyéb könyvtárak, va amint szakszervezetek igen gondos és előnyös kiszolgálásban részesülnek. **Benkő Arthur** könyv és papír keresk. modern antiquariumában, **Nagyvárad, Rákóczi-ut 10.**

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart **Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz.** Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy

a tavaszi és nyári szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik.

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János-utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra házról szolgálók.

Telefon 11-41.

Telefon 11-41.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: A rivalda.

Csütörtök: Az erdőszelvény

Péntek: Szerencse fia.

Szombat: Luxemburg grófia.

Vasárnap délután: Bukov, a székelyek hőhéra; este: Az ártatlan Zsuzsi. (Előszór.)

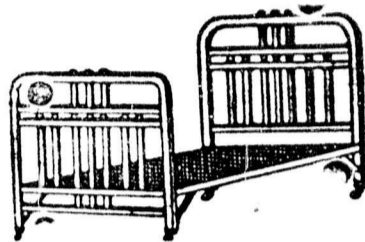
Az **Erdőszelvény** holnapi felújítása igen érdekes debut-höz nyújt alkalmat. A színháznak egyik legkedvesebb és legsikerültebb akvizíciója, a tehetséges és bájos Csók Vilma mutatkozik be ebben a darabban. Csók Vilma Károlyi Leonával a koloratura szerepkörét tölti be a Szigligeti-színházban. Hogy szépen, mindenkinek meglegedésére fogja betölteni, ez már kétségtelenné vált tavaszi próbatölptekor is. Csütörtöki bemutatkozása új szerepben, Josefine kedves szerepében. A felújításra nagy gondtal készül a társulat élén Baktay, Turányi, Zsigmondy Anna, Szőke Gizi és Csók Vilma főszereplőkkel.

Az **ártatlan Zsuzsi századszor.** A színház próbatermeiben nagy apparátussal dolgozik az énekes személyzet a színház legközelebbi operett bemutatójára, Az ártatlan Zsuzsira. »Az ártatlan Zsuzsi« a szezon slágerének készül. Az is lesz, legalább erre vall, hogy csak a külsőségeket említsük, az is, hogy a budapesti városligeti színház a pompás operettet éppen tegnap játszotta századszor. Nagy ünneplések között zajlott le a jubiláris elő-

adás, melyhez akkora közönség tapsolt, hogy ebből egész biztosra veszi Feld tata népe a második szízes jubileumot is.

A **Szerencse fia.** Dregely Gábor nagysikerű vígjátéka lesz a színház drámai ensembléjének legközelebbi reprize. A szerencse fia egyike az utóbbi évek legkiválóbb színpadi műveinek. Ötletes, szellemes, vonzó meséjű darab, amelyet nem műő sikerek kedvéért írtak. A szerencse fia azok közé a darabok közé tartozik, amiket minden alkalommal szíve en meghallgat a finom színpadi játék és a humor barátja.

Vas és rezbutor

nyári rakitári

Székényág 3 matracal 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarmiss 4 korona

Gyermekág 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

IRODALOM.

Az **Élet** szeptember 17-iki füzete a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: Vasárnapi levél. Emke. — Lefcadio Heam Japán szemmel. Sz. Szegedy Vilmos: A vonat. Orbán Dezső: Lelenc. Lányi Viktor: Zenés esték. Bándi Jenő: Így dalolnak dalaim. Domonkos István: A legény. Harangi László: Pereg a perc. Chesterton: Csütörtök ur. D. Dolenc József: A pozsonyi Petőfi-szobor. Janeyó: Akadémiai kezdő halhatatlanok számára. Színház. Mozgó képek. Üzenetek.

A **Vasárnapi Ujság** szeptember 17-iki száma sok érdekes képet közöl a Nemzeti Szalon őszi kiállításáról, Edison budapesti látogatásáról (köztük Bér Dezső ügyes rajza), a nemzetközi presbyteri kongresszus dunaörsi látogatásáról, a pozsonyi Petőfi-szobor leleplezéséről, a margitszigeti nagy katonahangversenyéről, a dunántúli lovas-hadgyakorlatokról, Helena, szerb hercegnő házasságáról, a repülőgépek francia hadgyakorlatokon, a kolera miatt vesztézar alá helyezett hajókról, a gödöllői új villamosvasuttról, stb. Szépirodalmi olvasmányok: Kaffka Margit regénye. Lengyel Géza novellája, Kosztolányi Dezső és Elek Alfréd verse, Atherton angolból fordított regénye. Egyéb közlemények: cikkek a londoni Lloydról, a láthatatlan égitestekről, tárcacikk a hírről s a rendes heti rovatok. Irodalom és művészet, sakkjáték, stb.

TANÜGY.

Hatszáz iskolamulasztás. Az érmi-kályfalvai gazdasági ismétlő iskola igazgatója panaszt tett a alispánnal, hogy az iskola tanulói igen elhanyagolják az iskola látogatását. A panasz alapján a mulasztók szüleivel szemben megindult az eljárás, melynek során 600 esetben alkalmaztak büntetést. A Piszabot összeg összesen 806 koronát tesz ki. A bün-

tetésnek sajnos, kevés fogzata van. Az egész összegből ugyanis 16 koronát lehetett behajtani s így a büntetés súlyát nem érezte a mulasztók legnagyobb része.

Hatvanhét hiányos iskola. A tanfelügyelőség tegnap átiratot intézett az alispáni hivatalhoz a felekezeti iskolák tárgyában. Legutóbb ugyanis 67 iskolában találtak olyan állapotokat, amelyek föltétlen pótlást igényeltek. Akkor a vármegye a javításokat el is rendelte. A tanfelügyelő most az iránt intéz kérdést a vármegyéhez, hogy a javításokat tényleg fogantatosították-e. Javításra szorult a belényesi járásban 20, a béliben 11, a magyarcsekeiben 8, a tenkeiben 6, a vaskóhiban 17 iskola.

EGYESÜLETEK.

A **debreceni kath. népszövetség értekezlete.** A »Katholikus Népszövetség« debreceni szervezete szeptember hó 24 én, délután fél 6 órakor a katolikus főgimnázium tornatermében (Szent Anna-utca) értekezletet tart, a következő programmal: 1. A Mária-kongregációkról. Irta és fölolvassa: dr. Zalai János főreáliskolai tanár. 2. A keresztény munkásmozgalmak jelentősége. Szabad előadás, tartja: Szalánczy Andor az »Igaz Szó« felelős szerkesztője. 3. »Nevelés és otthon.« Irta és fölolvassa: Fülöp Béla főreáliskolai tanár.

TÁVIRATOK.

A királynál.

Bécs, augusztus 19.

A király tegnap kihallgatáson fogadta a külföldi államok katonai attaséit, akik a felsőmagyarországi nagygyakorlatokon résztvettek. A király nagy érdeklődéssel beszélt a lefolyt gyakorlatokról, melyek összes részleteiről alaposan tájékozva van és megköszönte a külföldi államok képviselőinek megjelenését. A király tegnap Károly Ferenc József főherceget, aki hosszabb tartózkodásra Schwarzauba utazik, bucsukihallgatáson fogadta.

Munkás-zendülés Spanyolországban.

Velencia, szept. 19.

Száz sztrájkoló megállította az összes vasuti kocsikat s más forgalmi alkalmatlóságokat. Délután a sztrájk teljesen ura a helyzetnek. Négy óra tájon a csendőrség támadt a sztrájkolókra, akik a csendőrökre közöport zudítottak. Este felé a városi munkások csatlakoztak a sztrájkolókhöz.

A város több pontját tüzekek szállták meg. Huszonegy tüntetőt letartóztattak, Madridból küldött hivatalos jelentés már nem szól ily zordul. Azt jelenti ugyanis, hogy Sargonában, Bilbaóban, Barcellonában csönd van. Valenciában a sztrájkolókat barrikádról ütköztek a csendőrökkel. Este ott is helyreállt a nyugalom.

REGÉNYCSARNOK.

BÖSKE

Irtta SARKADI NAGY SÁNDORNÉ

(Folytatás.) 49

Hollódyék mindannyian nagyon megszerették a derék jó fiát. Különösen nemes eredetű, a főispánék közeli rokonai, kik igen szívesen hozzá is adták volna Kovács Ferihez valamelyik leányukat.

Hollódy különösen megszerette leendő vőjét kivétl amidőn rájött, hogy ennek mérnöki tanulmányai mily igen nagyon szükségesek a birtok fejlesztésére nézve.

Margit a sok kiállott baj után nagyon boldog volt, Feri rajongásig szerette őt, szülei pedig örömmel élvezték leánykájuknak ujjászületését.

Vidámabb, szebb s szeretettelibb volt most a leányka mint valaha. Nagy elégtételül szolgált nekik az is, hogy Pista fiuk eljegyezte a bájos Tuzkeőy Melinda grófnőt. Be kellett ugyanis látnia, hogy Ladányi Erzsikének hiába udvarol. Mint ország-világ beszélt, ez Letsey Tihamérnak ajándékozta szerető szívét és a kezét.

XV. FEJEZET.

Augusztus tizenötödikén gyönyörű, szép idő volt. Nem volt tikkasztó meleg, kellemes nyári nap volt ez, verőfényes, napsugaras, mint a mátkapár, aki ma tartotta az esküvőjét.

Délután 4 óra volt. A menyasszony felöltözve állott a nagy szalon közepén. Köréje gyűltek a nyoszolyó lányok, kik számszerint hatan voltak. Közöttük természetesen Ladányi Erzsike, Margit gyermekkori hű barátja. A leányka most ismét üdén pompázott teljes szép ségében, az olaszországi ut láthatólag jót tett neki.

Rózsaszín crépe dechine ruhát viselt, miután a fehér moly-szín a kedvence volt, azt tartják, nem hoz szerencsét a menyasszonynak. Fehér csupán, nagy struccollas kalapja volt. Jelenleg Melinda grófnővel beszélgetett, ki mint Pista menyasszonya, természetesen részt vett a leendő sógoráné esküvőjén.

Mindankinek meg volt jelölve a vőfélye, a nyoszolyó lányok közül, egyedül Erzsikéé nem nem, de ez éppen nem nyugtalaníthatta, mert pompás jó kedvében volt, annyira örvendett barátjáné boldogságán!

Margit a szép menyasszony igen nyugtalanul látszott. Eszrevehetőleg vár valakit, mert minduntalan összeresztett s ajtó felé nézett. Miután vőlegénye már jelen volt, látszott, hogy az önzetlen jó lélek még most is más valakiért nyugtalanodik.

Hirtelen derűs mosoly vonult át kedves arcsocskáján, amidőn Maglódy András hatalmas alakja megjelent.

— Csakhogy itt vagy Andris kiáltá neki már messziről.

Ugy féltém, hogy lekéstetek a vonatról.

A néniék is megérkeztek?

Anyáék is megjöttek, de óriás késéssel érkezünk, azért is hallva, hogy az alsó szobákba vagyunk elszállásolva, egyenesen odamentünk s átöltöztünk.

— Okosan tettétek, de tudod-e András, vőfély vagy?

Hallottam! jegyzi meg kedvetlenül a fiatal ember.

— S tudod-e ki a nyoszolyó lányod?

— Nem én.

— Ladányi Erzsike.

— S ugyan ki volt olyan tapintatos másnak a menyasszonyát, nyoszolyó leányomul beosztani.

— Senki sem, mivelhogy Erzsike nem menyasszony. Körtünk maradjon Bandi — Erzsike kikoszarta Letseyt.

— Igen mondá András sokkal hidegebben mintsem Margit szerette volna.

E percben fél ötöt ütött az óra, s miután az esküvő öt órára tüzetett ki, általános mozgás támadt a terembe. A nyoszolyó lányok mind vőfélyeik karján indultak a menyasszony után, egyedül Erzsike a legszebb legbájosabb valamennyi közt állott ott egyedül.

E percben jutott eszébe, hogy hát ki is lesz az ő vőfélye?

— Csókolom a kezét, — szabad kérnem nagyságos kisasszonyom — szólalt meg András jól ismert hangja a háta mögött.

Meglepve fordult hátra, s örvendve viszonzta a köszöntést, miután elfogadta a fiatal ember odanyújtott karját. De bezzeg elmúlt öröme, amidőn Maglódy közönyös hideg arcába tekintett.

Mint valami idegen ismeretlent, kit először lát most életében vezette András a szép leányt.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Tölgy és fenyő pallók és deszkák szállítása. A győr-sopron-éberfúti vasút üzletigazgatósága, a vonalai részere szükséges 113 201 m³ tölgywaggonfa palló és deszka, t ovábbá 268.701 m³ elsőrangú lucfenyődeszka és palló szállításra pályázatot hirdet. Pályázati határidő: 1911. október hó 5. A pályázatra vonatkozó részletes feltételek a kamarai irodában a hivatalos órák alatt délelőtt 8-tól délután 2 óráig megtekinthetők. Nagyvárad, 1911. szeptember hó 19. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. keresk. tan. elnök, dr Sarkadi Lajos, titkár.

A német bank felemelte a kamatlábat. Berlinből jelentik: A német birodalmi bank igazgatótanácsa ma délelőtt tartott ülésén elhatározta, hogy a bankkamatlábát 5 százalékra, a lombardkamatlábát pedig 6 százalékra emeli.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabona-tőzsdén tegnap szilárd volt az irányzat. Készlet forgalom negyvenezer mázsa 10 fillérrel magasabb árak mellett.

Határidők zárata:

Apr. lisi buza (1912)	— — —	12.11
Októberi buza	— — —	11.86
Októberi rozs	— — —	10.31
Októberi zab	— — —	9.60
Májusi tengeri (1912)	— — —	8.41
Augusztusi tengeri	— — —	7.88
Augusztusi repace	— — —	14.60

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyvárad i fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	844.—
Osztrák hitelrészvény	— —	647.—
Jelzálogbank	— —	488.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	575.—
Salgóterjáni község	— —	684.—
Osztrák államvasút részvény	— —	735.50
Közuti vasút	— —	806.—
Rimamurányi vasút	— —	687.—
Városi vasút	— —	415.—
Beocsini cement	— —	—

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

CSILLÁR

perzsa szőnyeg,
rézbutor, bronz-árak,

valamint előkelő uriszoba berendezések, eredeti olajfestmények, ugyszintén többféle dísztárgyak, mint

alkalmi árak

a legelőnyösebben beszerezhetők

Budapest, Andrássy-út 35. l. em. alatt

Viszontelárusítóknak nagy engedmény!!!

Meghívó.

A nagyvárad szőlőtermelők borértékesítő szövetkezete 1911. évi október hó 4-én, délután 5 órakor tartja a város-háza kis termében

rendes évi közgyűlést,

melyre a szövetkezet tagjai ezennel meghivatnak.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése a második ület évről.
2. Az 1911. évi augusztus 31-iki zárszámadások, valamint a nyereség hovaforrására vonatkozó igazgatósági indítvány előterjesztése.
3. A felügyelő bizottság ugyanerre vonatkozó jelentése és határozata.
4. A felügyelő bizottsági tagok megválasztása.

Az igazgatóság.

Részvénykicserélési felhívás!

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r. t. felhívja azon tisztelt részvényeseit, kiknek birtokában Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvények vannak, hogy ezen részvényeket, szelvényekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet Teleki-utcai fiókjánál (Teleki-u. 3.) folyó évi szeptember hó 1-től szeptember 20-ig beszállíthatni szíveskedjenek.

Minden 3 darab Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvény helyett 4 darab Egyesült intézeti részvény fog kiadatni.

A beszállítandó részvényekhez jegyzék csatolandó azon nevek felsorolásával, melyekre az új részvényeket kiállítatni óhajtják.

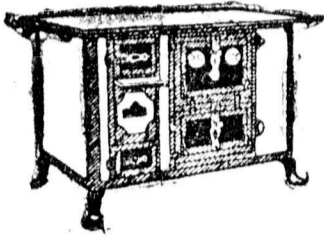
A Központi Takarékpénztár forgalomban lévő régi részvényeinek kicserélése, valamint az Egyesült intézet felemelt új részvénytökejéből jegyzett új kibocsátású részvények kiadása a fent hirdetett Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvények kicserélése után, későbbi időpontban fog megtörténni, miről a tisztelt részvényeseket újabb hirdetés útján értesíteni fogjuk.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részv.-társ.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Telefon: 629. sz.   Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz.   Telefon: 629. sz.
192

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Telefon 1153.   Interurbán   Telefon 1153.

A tisztelt hölgyközönségnek!

tudomására adom, hogy a budapesti, bécsi és külföldi tanulmányutról a legmodernebb újdonságot megszereztem a tisztelt hölgyközönség részére, amely bármikor megtekinthető.

A legujabb

Direktovárfűzők

csipős hasfűző, trikó-fűzők, meltartók és mindenféle különlegességi fűzők nálam kaphatók készen és mérték után elkészítem. Raktári fűzőkben nagy választék és olcsóbban beszerezhető nálam, mint bárhol. Beesés pártfogását kérve

Izsák Lidia

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 1.

A Sziglleti-színház művésznőinek egyedüli fűzőszállítója. Fűzők tisztítását és javítását jutányos áron elvállalom.

?   ?   ?   ?   ?
— Kalapot akar venni?
— Inget is?
— Értem; nyakkendő is!!
— Harisnyát és sapkát is?!
— Hogy hol veheti meg ezeket legolcsóbban?!
— Ugy! Nagy választékot is akar!

Akkor menjen

Grosz és Weisz

uri-divat áruházába, Sas-palota, Szent László-téri Passage főbejáratnál.

?   ?   ?   ?   ?

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözpart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 » francia szájviz	25 »
1 » száj szagtalanító	50 »
1 tubus dr Heyder foggerém	50 »
8 » Thymol	20 »
1 » Stomatia	20 »
1 » tégyel Odontin togpasztá	55 »
1 drb Odontin betét	35 »
1 üveg Picavan	98 »
1 üveg Bay Rum	35 »
1 » Jera violette brillantín	20 »
1 » francia brillantín	15, 23, 30 »
1 » folyékony brillantín	30 »
1 » valódi dió olaj	15 »
1 » » » kivonat	75 »
1 db bajszkötő	15, 20 35 »

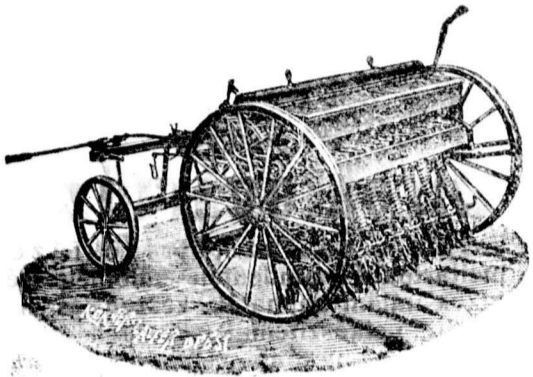
1 üveg Kerpel kézfínomító	88 kr.
1 tégyel Margit krém	40 »
1 » Diana krém	65 »
1 drb Diana szappan	65 »
1 db Lickner puder	38 »
1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »
1 üveg amerikai petrol	50 »
1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »
1 fekete champos	12 »
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »
8 drb francia ibolya szappan	50 »
1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »
1 » Speick szappan	28 »
1 » Windsor szappan	88 »
1 tubus kaloderma	28 »
1 » Beloderma kézfínomító	20 »
1 üveg tégyel tejserém	20 »

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 Gillette utánzatú borotva készlet	1 » 50 »
1 valódi serte hajkefe	70 »
1 dublé bajszkefe	20 »
1 valódi serte ruhakéfe	45 »
1 körömkéfe	05 »
1 szurólókefe óriási	20 »
1 szurólókefe kisebb	10 »
12 drb Royal angol cipő krém	96 »
1 drb cipőerém-kefe kenőköfével	70 »
1 » cipőfényesítő flanel	20 »
1 » Jurigatem Zománc	80 »
1 matr vörös gumicső	60 »
Egynegyed Ko Bruuz watta	35 »

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellátása, ha személyesen meg nem győződik az ápról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

Szabadalmazott RECORD II. műtrágyaszóróval egyesített vetőgépek,

melyek az egyedüli létező legalkalmasabb és kifogástalanul működő kombinált gépek. Kanalas és tolóskerekes vetőgépek, bármely magnem elvetésére. Resicai egyes és kettős válogatott legjobb acélfajtákból készült ekék és egyéb talajművelési eszközök. Eredeti amerikai tárcsásboronák. Szecska-, répavágók, kukorica-morzsolók és teljes takarmány kamra berendezések. Kalmár-féle rosták. Benzin-, szivógáz- és nyersolajmotorok már 1 lóerőtől kezdve. BORPRÉSEK és más szőlészeti eszközök állandóan raktáron vannak és azonnal szállíthatók. **Árajánlatokkal szívesen szolgálunk!**

M. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Telefon 858.

nagyvárad²fiók Nagypiac-tér 1. sz.

Telefon 858.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpáival szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa árabbja 3.50 kor. 100 gyertyás 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kártell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fénycépek és szálák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

Állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen különféle építési nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden a szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

81

Felszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Értesítjük

igen tisztelt vevő közönségünket, hogy legújabb kicsinybeni elárúsító üzletünket

Zöldfa-utca 7. sz. alatt

Dr. MUNK házban megnyitottuk.

Moskovits Farkas és Társa

czipő és csizmagyár r.-t. Zöldfa-utcai fióküzlet.

Legnagyobb választék férfi, női és gyermek czipőkben!

Egységes szabott gyári árak!

TELEFON!

Megérkezett

a nagy czipő szállítmány, az első nagyvárad²i selejtes czipő áruházba, ahol minden fajta czipő igen olcsó árban kapható.

Belvárosi Takarékszövetkezet épület, Barcs-palota.

KÁLYHA

TÁLCZÁK

ELLENZÖK

FAOSARAK

SZENTARTÓK

NAGY

VÁLASZTÉKBAN

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében N. Várad, Rákóczi-ut.